

Lektionsplanering anpassad grundskola åk 7-9

Ämne/arbetsområde	Samhällsorienterande ämnen/Samer
Årskurs	Anpassad grundskola 7-9

Lektionens innehåll

Detta lektionsupplägg är anpassat för årskurs 7-9 och kan kopplas till Läroplanen för anpassad grundskola (Lgra22) och kursplanen för samhällsorienterande ämnen. Elevernas uppgift är att undersöka och att reflektera kring det samiska folkets förutsättningar som urfolk/ursprungsfolk i Sverige, samt att få en inblick i Sápmi och det samiska samhället.

Skolverket skriver att *Anpassad grundskola ska ge elever, som bedöms att inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en intellektuell funktionsnedsättning, en utbildning som är anpassad för dem. Utbildningen ska dels ge eleverna kunskaper och värden, dels utveckla deras förmåga att tillägna sig dessa* (www.skolverket.se).

Förberedelser/förkunskaper

Lärare: Ett bra stöd för dig som lärare finns tillgängligt på hemsidan [samer.se](http://www.samer.se), ”Fatta Sápmi” <https://www.samer.se/fattasapmi>. Bland annat förklaras grundläggande frågor som rör de samiska folket, kulturen, språket och vad det innebär att samer är såväl minoritet, nationell minoritet och urfolk. Ett annat bra stöd som förberedelse för lärare är filmen *Samisk historia med Ailo*, 2017, 19 minuter: <https://urplay.se/program/204027-samisk-historia-med-ailo>

Om möjlighet finns att arbeta tematiskt inom anpassad grundskola finns det också stora möjligheter att involvera musiklärare, bildlärare och slöjdlärare i temat och fördela ut vissa delar till dem exempelvis Samefolkets sång (i ämnet musik) Samiska flaggan (i ämnet bild).

I kommentarmaterialet för kursplanen i samhällsorienterande ämnen under avsnittet ”De nationella minoriteterna” anges att:

”Kursplanen betonar också särskilt *samernas ställning som urfolk*. Som Sveriges enda urfolk har samerna, utöver sin ställning som nationell minoritet, en särställning med speciella rättigheter.” (s. 17)

Lektionens koppling till centrala innehåll i kursplanen för samhällsorienterande ämnen åk 7-9 (Lgra22)

Rubrik för centralt innehåll i aktuell kursplan	Citerat ur centralt innehåll	Kan kopplas konkret till det aktuella ämnesområdet genom:
Att leva i Sverige	De nationella minoriteternas situation i Sverige historiskt och i dag. Samernas ställning som urfolk.	Arbeta med begreppen "nationell minoritet" och "urfolk". Vad betyder orden och varför är samerna speciella i det här sammanhanget? Prata och arbeta med den samiska flaggan och vad den symboliserar, vilket politiskt styre Sápmi har samt lyssna på och sjunga samefolkets sång. Lyfta fram och synliggöra samiska kända och viktiga personer både historiskt och i vår egen samtid. Diskutera vilken betydelse dessa har haft för den kulturella och politiska utvecklingen för det samiska folket.

Betygskriterier för ämnesområdet (baserat på kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier i samhällsorienterande ämnen för åk 7-9, Lgra22)

Betygskriterier för betyget E	Betygskriterier för betyget C	Betygskriterier för betyget A
Eleven medverkar i att visa kunskaper om var Sápmi är beläget. Eleven bidrar till jämförelser och resonemang om samiska livsfrågor samt om vad begreppen urfolk/ursprungsfolk har för betydelse för det samiska folket. Eleven kan medverka i att söka och presentera information om en samisk viktig person samt kunna använda några ord och begrepp inom ämnet.	Eleven visar grundläggande kunskaper om var Sápmi är beläget. Eleven gör enkla jämförelser och resonemang om samiska livsfrågor samt om vad begreppen urfolk/ursprungsfolk har för betydelse för det samiska folket. Eleven har grundläggande kunskaper om att söka och presentera information om en samisk viktig person samt kunna använda flera ord och begrepp inom ämnet.	Eleven visar goda kunskaper om var Sápmi är beläget. Eleven gör utvecklade jämförelser och resonemang om samiska livsfrågor samt om vad begreppen urfolk/ursprungsfolk har för betydelse för det samiska folket. Eleven har utvecklade kunskaper om att söka och presentera information om en samisk viktig person samt kunna använda många ord och begrepp inom ämnet.

Förslag på undervisningsupplägg

Start, hur börjar lektionen?	Börja med att fråga eleverna vad de vet om Sápmi och det samiska folket. Förslag är att göra en tankekarta tillsammans med eleverna. Introducera filmen: Sápmi Sameland (11 minuter): https://urplay.se/program/211912-barnens-ratt-sapmi-sameland Förslag på högläsningsbok för eleverna under tema-arbetet: Moa Backe Åstots bok <i>Fjärilshjärta</i> (2023). Boken finns även tillgänglig via Legimus.
Elev- och läraraktiviteter	Visa eleverna en karta över Norden och var Sápmi ligger. Hämta den pdf-fil som finns på samerna.se http://samer.se/4314 Visa eleverna den samiska flaggan och prata om färger och symbolerna. Visa filmen Andrea hälsar på hos Brita (UR 2017), 9 min: https://urplay.se/program/173263-andrea-halsar-pa-hos-brita Till filmen finns även ett pedagogiskt stödmaterial till hjälp för läraren. Låt eleverna välja en känd samisk person och berätta om denna enskilt eller i grupp för klasskamraterna. Förslag på samiska personer: * Mari Boine (samisk musiker) * Jon Henrik Fjällgren (samisk musiker) * Elsa Laila Renberg (samisk frihetskämpe, feminist) * Olaus Sirma (samisk präst och författare) * Sofia Jannok (samisk musiker)

	* Maxida Märak (samisk musiker, skådespelare och aktivist) * Lars Pirak (samisk konstnär och slöjdare) * Johan Turi (samisk författare)
Arbete utanför lektionstid	Om någon elev vill ha en extrauppgift så är ett alternativ att välja ut en passande text, skriva ut och skicka med eleven hem.
Avslut	Låt eleverna så självständigt som möjligt göra en helklassredovisning om vald viktig samisk person. Förslag på temaavslutning om samer: Quiz om samer på elevspel.se
Material	Högläsningsbok: Fjärilshjärta av Moa Backe Åstots (2023). Boken finns även tillgänglig via Legimus. Andrea hälsar på hos Brita (UR 2017), 9 min: https://urplay.se/program/173263-andrea-halsar-pa-hos-brita Samefolkets sång: https://samer.se/nationalsangen
Uppföljning och dokumentation	Hur kan innehållet/upplägget för lektionen förbättras? Finns det möjlighet till återkoppling?

Länk till kursplaner: <https://www.skolverket.se/undervisning/anpassade-grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-anpassade-grundskolan/laroplan-for-anpassade-grundskolan?url=907561864%2Fcompulsorycw%2Fjsp%2Fsubject.htm%3FsubjectCode%3DGRSASAM01%26tos%3Dgran&sv.url=12.5dfee44715d35a5cdfa889e#anchor>